

Gemeente van Christus,

Wie is dan de grootste in het koninkrijk der hemelen? Wie is de grootste. Een onderhuidse vraag komt aan het licht. Waar vind ik mijn plaats t.o.v. anderen? Er zijn allerlei manieren om de grootste te zijn. Daar hoeft je niet altijd de sterkste voor te zijn. Wie niet sterk is moet slim zijn. Je kunt de grootste zijn, door de minste te zijn, groots door dienstbaarheid, groots door minderwaardigheid. Je kunt de grootste zijn door de rijkste te zijn, of het drukste te zijn of het meest invloedrijk.... de wijste, de knapste, de rustigste, de sportiefste, de meest vitale ...Wie is de grootste? We zijn dol op lijstjes. En tegelijk heb je het er liever niet over. De leerlingen zwegen, zo vertelt het evangelie veelzeggend, want ze hadden onderweg met elkaar getwist wie de belangrijkste was. Ze zwegen. Uit allerlei trainingen heb ik wel ervaren hoe confronterend dat is om openlijk een rangorde te bepalen. We doen het allemaal bewust of onbewust jezelf positioneren in een rangorde en tegelijk zwijgen we er liever over. Of we overschreeuwen ons The Greatist!

Wie is de grootste? Het evangelie geeft een verrassend antwoord. Jezus plaatst een kind in het midden Als je de grootste wilt zijn dan moet je de minste worden. als iemand dat wil: de eerste zijn zal hij van allen een laatste zijn van allen een bediende. Jezus plaatst een kind in het midden. Ik bemerkte afgelopen week, hoe dat beeld een kind in het midden, mij ook dwars ging zitten kun je dat nog wel zo gebruiken? Denkend aan de kwetsbaarheid van een kind kinderen die door mannen van Jezus in het midden werden geplaatst en misbruikt. Kun je dan nog wel aankomen met Jezus plaats een kind in het midden? Maar ik moet ook denken aan de kinderen in dat elektrische wagentje van de buitenschoolse opvang je ziet ze zo vaak rijden een fataal moment bij een spoorwegovergang een onpeilbaar verdriet. Jezus plaats een kwetsbaar kind in het midden. Het is allang geen onschuldig of schattig beeld.

Het perspectief van het evangelie is, hoe kijkt dat kind? Wij zijn geen toeschouwers die vertederend naar het kind staan te kijken, misschien wel verlangend naar de jaren van onze onschuld, nee, er wordt naar ons gekeken. Er wordt naar ons gekeken met de ogen van dat kind in het midden. Met kinderen die vertrouwen zoeken. Ik moet ook heel concreet denken aan de kinderen hier in de kerk op het kleed. Letterlijk het kind in ons midden. En we genieten ervan, voor sommigen onder ons, zo heb ik wel eens gehoord is het een hoogtepunt van de dienst en ik geef toe soms heb ik ook het idee dat ik niet meer hoeft te preken. Wij kijken en genieten van de kinderen, ze raken aan een speelsheid en directheid die wij in de loop der jaren wat zijn kwijtgeraakt. Maar – en dat is de omkering van het evangelie - kan je je ook verplaatsen en het omdraaien. Het kind in ons midden kijkt ons aan. Er wordt naar ons gekeken met de ogen van een kind. Wij zitten te kijk. Wat ziet het kind? Hoe kijkt het kind?

Mij trof afgelopen week een schilderij – ik kwam het tegen in het materiaal voor de vredesweek - met als titel Madonna del mare nostrum – OLV van de Middellandse zee. Het is een zwarte vrouw met kind, gewikkeld in isolerend folie om hen warm te houden, staand voor de zee en een donkere wolkenlucht. Een vluchteling met haar kind, maar tegelijk klassieke beeldtaal, het heeft de uitwerking van een icoon. Je wordt aangekeken, zowel door het kind als door de vrouw. Indringend, maar neutraal. Geen angst, maar ook geen opluchting of dankbaarheid. Zij zijn er gewoon en veranderen zo de wereld door er te zijn, het wordt aan de kijker overgelaten hoe daarop te reageren. Madonna del mare nostrum, is de titel van het schilderij. Een klassiek thema, madonna, Maria de moeder Gods. Zij draagt het kind van God, Jezus, de Redder u is heden de heiland geboren. Dit kind in isolerend folie verpakt hoeft niet gered te worden ... het is onze redder. Het kind kijkt met de blik die alleen jonge kinderen lijken te hebben: pure afwachtende waarneming. Openheid voor wat er zal blijken te gaan gebeuren. En ik moet denken aan de woorden van het evangelie 'wie een van zulke kinderen ontvangt, ontvangt mij' Het is een pure vraag: wie zal jij voor mij blijken te zijn? In het kind is het Christus zelf die ons aankijkt. En zo zegt Jezus: wie zich over deze kleinen de minste broeders en zuster ontfermt ontfermt zich over mij. Met dat Jezus daar een kind in het midden brengt, wordt de vertrouwenskwesitie gesteld. In het evangelie staat een kind en het kijkt je aan. Volwassenen hebben geleerd om op ongemakkelijke momenten de ogen neer te slaan, maar een kind blijft kijken. Dat is de blikrichting van het evangelie. Wat ziet dat kind? Wat wordt dit kind aangedaan? Wie troost dit kind? Wie gaat er spelen met dit kind?

Madonna del mare nostrum OLV van de Middellandse zee. De theoloog Erik Borgman schreef een meditatie bij dit schilderij. Bij dit beeld – zo schrijft hij – moet ik denken aan de reactie van Elisabeth, als Maria haar komt bezoeken: 'Waarom heb ik het te danken dat de moeder van mijn Heer naar mij toekomt' Is dat misschien ook wat Jezus bedoelt als hij zegt: wie dit kind ontvangt ontvangt mij. Dat is wat wij tegen de kleinsten, de minsten, de vluchtelingen, de uitgeslotenen, de uitgestotenen moeten zeggen. 'Waarom heb ik het te danken dat de Heer naar mij toekomt'. En in de hulp die wij kunnen geven, in de ontferming die wij kunnen opbrengen mag iets zichtbaar en voelbaar worden van de waarde die deze kleinsten in Gods ogen hebben.

Als ik in de spiegel van de hemel kijk, zie ik de kleine als de grootste. Zo wordt het beeld geschetst van een gemeenschap van heel verschillende mensen, kleinen en groten, geslaagden en geslagene, die zo op elkaar betrokken zijn: dat de groten de kleinen niet wegdrukken en de kwantiteit niet ten koste gaat van de kwaliteit en de inhoud niet wordt misvormd door de vorm. Daarom zal er altijd ruimte moeten zijn voor het kleine...ruimte voor het vreemde, het onverwachte, het aansprekende. En dat bedoel ik heel principieel, ruimte laten voor de stem van God, voor het vreemde van de overkant, ruimte laten voor stilte, ruimte laten in ons samenzijn, geen gesloten kring maar een open kring, ruimte laten in ons denken misschien is er een andere mogelijkheid, ruimte laten in onze stelling name, misschien is er verandering mogelijk, ruimte voor het kleine, voor datgene wat over het hoofd wordt gezien. Principiële ruimte in de gemeenschap, altijd een stoel vrij laten voor een onbekende gast die ons als bij de Emmaüsgangers de ogen kan openen voor God.

Want zo is het met Christus en zijn Woord, het mag dan in onze wereld van de vele woorden onzichtbaar zijn ... Hij verschijnt in dit kind. Hij verschijnt niet in almacht, of in een sluitende theologie, of in de liturgie van de kerk, nee ... in dit kind in het midden, in het kwetsbare. En dat is het vreemde, Dit kind verstort mijn rust. Steekt een stok tussen de benen. Dit kind is de epifanie van God, Wie dit kind ontvangt raakt aan Gods Aanwezigheid. Dat is de ommekeer van het evangelie. Het weerloze, het kwetsbare, het kleine staat in het midden, voeg er niet bij en schraap er niet vanaf!
Wie is de grootste?
En hij zit een kind in het midden.
Amen.